

For første gang i Norden er en patient blevet kureret for kræft, der har spredt sig, ved at fryse tumoren væk. Behandlingen kaldes revolutionerende, fordi den er ekstra skånsom. Berlingske var med, da Carl Egtveds kræfttumor blev fjernet med is.

Carl fik frosset en kræfttumor væk på en halv time

Af Julie Dalgas juli@berlingske.dk

Det lyder næsten for godt til at være sandt, men ikke desto mindre er det tilfældet: 67-årige Carl Egtved fra Haderslev blev kureret for kræft på en halv time. Han var vågen under operationen og følte sig meget afslappet. Han skulle ikke skæres i maven, og derfor gik han hjem få timer efter operationen uden ar og smerter. Og han var klar til at genoptage sine hverdagsaktiviteter dagen efter.

Carl Egtved er den første patient i Norden, der har fået frosset en metastase - kræft, der har spredt sig til et andet sted i kroppen - væk. Han er samtidig blandt de få patienter, der har været vågen under en kræftoperation.

Behandlingen kaldes for frysebehandling eller kryobehandling. Den har været benyttet i Danmark i mindre omfang siden 2005 mod kræft i nyrerne eller i prostata hos mænd som et alternativ til en traditionel kirurgisk operation. Nu er metoden for første gang i Norden blevet brugt til at fjerne en kræfttumor, der har spredt sig fra sit primære organ til et andet sted i kroppen.

Det er revolutionerende for kræftpatienter, mener Ole Graumann, der er specialeansvarlig overlæge på Odense Universitetshospital og behandler flere end 100 nyrekræftpatienter om året med frysebehandling.

»Jeg forstår ikke, hvorfor vi ikke bruger den her behandling mere i Danmark. Den er ekstra skånsom over for patienten, og den vil kunne gavne rigtig mange. I stedet for en større operation kan vi stikke nogle få nåle gennem huden og dræbe en kræftknude på meget kort tid. Det er et opgør med den traditionelle kirurgi, og jeg er ikke i tvivl om, at det er kommet for at blive,« lyder det fra overlægen.

Sådan foregår det

Berlingske er med, da Carl Egtved skal have fjernet en tumor, der er placeret i muskellaget mellem hans ribben tæt på højre lunge - også kaldet en bløddeltumor. Han fik for 13 år siden fjernet sin venstre nyre på grund af kræft. Nu har det vist sig, at kræften har spredt sig, og han er blevet tilbudt at blive behandlet med frysebehandling i stedet for en kirurgisk operation.

Operationen foregår på Odense Universitetshospital.

Carl Egtved ligger på en brik med hovedet og overkroppen inde i en CT-scanner. Ole Graumann, der udfører operationen, placerer sig på hans venstre side og kigger op på en skærm,

der viser et scanningsbillede af det område, hvor kræftknuden befinder sig.

Han lokalbedøver området og markerer samtidig det sted, hvor han om lidt vil stikke en nål ind i Carl Egtveds hud.

Nålen har en diameter på 2,1 millimeter og er omkring 20 centimeter lang. Ole Graumann stikker koncentreret nålen gennem Carl Egtveds hud med sin højre hånd, mens han med den anden hånd styrer scanningsbilledet med et joystick, så han med millimeters nøjagtighed kan følge med i, hvor i kroppen nålens spids befinder sig.

Målet er nået, da nålen rammer tumoren. Carl Egtved får stukket to nåle mere ind i tumoren. Derefter begynder frysningsprocessen.

Spidserne af nålene fryses ned til minus 40 grader og danner tilsammen en iskugle, der omringer tumoren. Ved hjælp af scanningsbilledet kan Ole Graumann sikre sig, at iskuglen ikke rammer andet end kræftknuden.

Frysningsprocessen varer ti minutter. Derefter følger en pause på otte minutter, og så fryses tumoren igen i ti minutter. Efter en halv time er kræftcellerne i tumoren døde, fordi de er blevet udsat for massiv kulde. Om nogle dage vil kroppens immunforsvar have nedbrudt de døde kræftceller, og så vil Carl Egtved om nogle måneder ikke længere kunne mærke en knude i siden.

Retningslinjer bør opdateres

I udlandet benyttes frysebehandling i højere grad til flere forskellige kræftformer som alternativ til en kirurgisk operation end i Danmark, men behandlingen vinder større indpas til brug mod nyrekræft, hvor knuden er op til fem centimeter, og små kræftområder i prostata.

Det er foretaget flere udenlandske undersøgelser, der viser, at metoden er lige så effektiv som traditionel kirurgi. Derudover viser undersøgelser også, at den er mere skånsom end kirurgi og ikke medfører lige så mange bivirkninger, da der ikke skal skæres i patienten. Alligevel bliver den på langt de fleste hospitaler i Danmark ikke benyttet som førstvalg, når en kræfttumor skal fjernes.

»Det skyldes, at de retningslinjer, der er formuleret om kræftbehandling, ikke anbefaler denne metode som det første valg. Lige nu siger man, at behandlingen kan bruges til ældre borgere eller personer, der i forvejen har nogle sygdomme, der gør det farligt at bedøve dem eller, eller som kan gøre en traditionel operation kompliceret. Men man kan bruge den her behandling til alle - også de unge og ellers raske personer. Det er langt mere behageligt for patienten,« lyder det fra Ole Graumann.

I Sundhedsstyrelsens anbefalinger står der, at »nyrecancer behandles, så vidt det er muligt, kirurgisk«. Anbefalinger er også, at »frysebehandling kan anvendes til tumorer op til fem cm«.

I en nylig amerikansk artikel fra Mayo Clinic, der er en af de førende kirurgiske klinikker i USA, beskrives det, at frysebehandling er ligeværdig med kirurgi, og at retningslinjerne for kræftbehandling på den baggrund bør opdateres.

Ifølge Ole Graumann åbner Carl Egtveds operation for, at behandlingen også kan benyttes ved metastaser og andre kræftformer. Han håber, at flere læger i Danmark i stigende grad vil benytte behandlingen for patientens skyld.

Lars Lund, der er professor og forskningsleder på Odense Universitetshospital, udførte i 2005 som den første læge i Danmark frysebehandling af nyrekræft på Regionshospitalet Viborg.

Han er enig i, at frysebehandling bør benyttes mere på de danske hospitaler.

»De videnskabelige beviser er først kommet nu, og derfor gør man det endnu ikke alle steder i Danmark. Jeg har også været udenlands og set en professor behandle kræft i blandt andet knogler og lunger med frysebehandling, så det kan også benyttes ved andre kræftformer i et tværfagligt samarbejde. Der er ingen tvivl om, at metoden vil blive mere etableret,« lyder det fra Lars Lund.

Michael Borre, der er professor i urinvejskirurgi på Aarhus Universitetshospital og formand for Danske Multidisciplinære Cancer Grupper, er enig i, at frysebehandling er et godt alternativ til kirurgi, men han pointerer, at det endnu ikke er anbefalet af de danske sundhedsmyndigheder.

»Frysning af små nyretumorer er erfaringsmæssigt en både effektiv og skånsom behandling. Jeg vil dog advare mod, at patienter får det indtryk, at frysning af metastaser i dag er et tilbud i klinisk praksis. Det bør foregå som registrerede forsøg, så der kan indsamles mere viden om behandlingsmetoden,« siger Michael Borre.

En nål koster 7.000 kr. og der benyttes som regel mellem tre og fire nåle ved en operation. Operationen koster, ifølge Ole Graumann, halvdelen af en traditionel kirurgisk operation. Derudover tager 98 procent af de patienter, han behandler, hjem mellem en til fire timer efter operationen, og derfor optager de ikke sengepladser på hospitalet. Patienterne kan i de fleste tilfælde tage på arbejde dagen efter.

Ved en traditionel kirurgisk operation er patienter som regel indlagt mellem to og tre dage efter en operation, og de anbefales at vente med at genoptage arbejdet til tidligst tre uger efter operationen.

Vågen under operation

Tilbage på operationsstuen i Odense er Carl Egtveds kræftoperation netop afsluttet. Han har fået noget døsende medicin, der betyder, at han under operationen selv kunne bestemme, om han ville sove eller være vågen.

Narkoseoverlægen, Jakob Kjersgaard Johansen, skruer ned for effekten af medicinen, og to minutter efter svarer Carl Egtved sig op.

»Er vi færdige nu? Hvor var det fantastisk. Jeg var så afslappet. Nu har jeg simpelthen så meget lyst til en Filur-is,« siger han med et stort smil på læben.

Narkoseoverlægen smiler tilbage.

»Det er altid en helt vild følelse, når patienten bare sætter sig op og selv kan gå over til sin seng efter en kræftoperation,« siger han.

På vej ud af operationsstuen fortæller Carl Egtved om oplevelsen af at få frosset en tumor væk.

»Det er helt vildt, at det kan være så let. Jeg mærkede ingenting, og medicinen gjorde, at jeg var meget afslappet, selv om jeg faktisk var vågen. Jeg har bare fået almindelig plaster på de tre små huller, som nålene har efterladt, så jeg får intet ar. Nu er jeg kureret for kræft. Og jeg har slet ikke ondt nogen steder. Jeg føler mig sådan set frisk til at tage hjem. Jeg vil virkelig anbefale denne kræftbehandling til andre,« siger han.

To timer efter går han med sin kone i hånden ud af skydedøren og drager hjem mod Haderslev.

-40°

Er temperaturen på de nålespidser, der stikkes ind og fryser kræfttumoren.

Carl Egtved. Foto: Asger Ladefoged

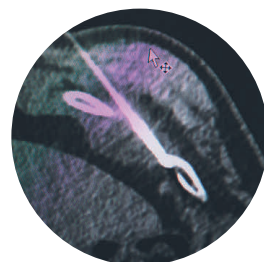
“

Er vi færdige nu? Hvor var det fantastisk.

Carl Egtved, kræftpatient

KRYOBEHANDLING

Helbredende kulde

Danskere med kræftknuder i nyrerne op til fem centimeter eller små kræftknuder i prostata kan i dag få tilbudt frysebehandling – kryobehandling – af tumorer som alternativ til en kirurgisk operation.

Hospitalerne i Skejby og Odense tilbyder behandlingen. I Odense udføres den nu også mod tumorer, der sidder uden for nyrerne eller prostata.

Behandlingen foregår ved, at nåle stikkes ind i tumoren og fryses ned til under minus 40 grader. Det dræber kræftcellerne.

Undersøgelser viser, at der er færre bivirkninger ved denne behandling, da der ikke kirurgisk skal skæres i patienten, samt, at der er lige så stor, samt effekt ved frysebehandlingen som ved traditionel kirurgisk behandling.

Patienter kan ofte forlade hospitalet mellem en til fire timer efter operationen, og de kan vende tilbage til deres hverdagsaktiviteter dagen efter.

Kilde: Ole Graumann, specialeansvarlig overlæge ved Odense Universitetshospital